

elCasino
CENTRE CULTURAL
SALA D'EXPOSICIONS

Plaça de Port St. 211 MANRESA
Horari exposició: de 10 a 21h de dimarts a diumenge

Ajuntament de Manresa

Del 21 de novembre de 2008 a l'11 de gener de 2009

Lourdes Fisa

Camins de descoberta

Camões des del Mediterrani

Horari visita exposició:

De dimarts a diumenge i festius de 18 a 21 h.

Dilluns no festius tancat.

Amb el suport de:

Col·labora:

DOSSIER DE PREMSA

EXPOSICIÓ

CAMINS DE DESCOBERTA

Camões des del Mediterrani

Lourdes Fisa

El Centre Cultural el Casino, de Manresa, presenta l'exposició de Lourdes Fisa *Camins de descoberta. Camões des del Mediterrani*, que es podrà visitar del 21 de Novembre del 2008 a l'11 de Gener del 2009.

Aquest projecte, que neix inspirat en l'obra del poeta portuguès Luís de Camões, s'ha presentat a Luxemburg, a Lisboa i ara arriba a Manresa, on viu i treballa l'artista. En aquesta darrera ciutat Fina Sitjes n'ha assumit el comissariat.

Es tracta d'una proposta que ha estat possible gràcies a la col·laboració entre l'Ajuntament de Manresa, el Centre Català de Luxemburg i el Museu de l'Aigua de Lisboa, amb el suport de Instituto Camões de Lisboa i de l'Institut Ramon Llull.

Dates d'obertura: del 21 de novembre de 2008 a l'11 de gener de 2009

Lloc: Centre Cultural el Casino. Passeig Pere III, 27, Manresa.

Horaris: de dimarts a diumenge de 18 a 21 h. Dilluns no festiu tancat.

Inauguració

Divendres 21 de novembre a les 19 h

Lloc: Centre Cultural el Casino

Amb il·lustració musical a càrrec de Gabriel Amargant i Santi Careta, i la lectura de poemes de Luís de Camões.

Cafè-tertúlia amb l'artista

Dissabte 13 de desembre, a les 18,30 h.

Lloc: Centre Cultural el Casino

Amb Lourdes Fisa, Fina Sitjes, comissària de l'exposició, i Jordi Estrada, filòleg, que ens aproparà al món de Luís de Camões.

Convocatòria de roda de premsa:

Dimecres 19 de Novembre a les 17 h.

Lloc: Centre Cultural el Casino

Pg. Pere III, 27, Manresa

Tel. 938720171

centrecultural@ajmanresa.cat

Presentació

Aquesta no és una exposició convencional, de caràcter retrospectiu, amb la voluntat de mostrar només la trajectòria artística de Lourdes Fisa. Tot i que recorrent-la i gaudint-la es pot anar descobrint tot el bagatge d'aquesta artista, aquesta mostra va molt més enllà: és el resultat d'un llarg viatge, de més d'un any, que va tenir una primera posada en escena a Luxemburg, a l'Institut Camões, una segona a Lisboa, a l'espai del Reservatorio Patriarcal del Museu de l'Aigua i que ara arriba a Manresa, a aquest magnífic monument modernista que és el Casino, un dels símbols de la ciutat. Han estat, entre tot, més de dos anys de treball. No es tracta, però, d'un punt i final, sinó d'un punt i seguit. Tot i que ha acabat una etapa, segueix la voluntat de descoberta. No és aquest, justament, el camí de l'artista?

Luxemburg, Lisboa i Manresa: tres exposicions diferenciades que pertanyen, però, a un projecte itinerant comú, que ha estat possible gràcies a l'esforç i la col·laboració de diferents entitats, liderades pel Centre Català de Luxemburg, amb el suport de l'Institut Ramon Llull. Gràcies a aquestes entitats, l'obra de Lourdes Fisa ha pogut viatjar per espais i cultures diferents, gaudint alhora d'un públic molt divers. L'artista ha agermanat aquestes tres ciutats, de tres països diferenciats, ajudant-se de les matèries, dels colors, de les transparències... Tot un món plàstic i visual del que ara ens en fa partícips.

El nexce que uneix les tres mostres és la idea de la descoberta com a camí artístic i personal. És aquesta voluntat la que va fer que Lourdes Fisa s'inspirés en l'obra del gran poeta i aventurer portuguès Luís de Camões. La seva obra poètica *Os Lusíadas* encarna molt bé aquesta actitud vital. El vaixell era per a Camões l'instrument per a la descoberta, que li permetia obrir-se a móns nous, impensables i, finalment, crear una cartografia emocional amb l'escriptura. De la mateixa manera, el taller de Lourdes Fisa ha estat un laboratori d'idees, en el qual ha treballat integrant materials i tècniques diverses en una mena de sinergia creativa entre pintura i poesia. Utilitzant diferents llenguatges artístics ha creat xarxes de relacions i entrecruat idees. Una travessia, plena d'experimentacions, per arribar a la descoberta.

A Luxemburg i a Lisboa, les obres de Lourdes Fisa dialogaren amb els diferents espais que les acolliren per aconseguir la creació d'ambients absolutament diferenciats, fruit del treball de la mateixa artista amb els elements arquitectònics de cada indret. És en aquest sentit que es pot parlar d'exposicions-instal·lacions. Partint de Luxemburg, al cor de la vella Europa, Lourdes Fisa, tenint present l'element terra, va emprendre el recorregut fins a Lisboa, on va acoblar la seva obra a un entorn d'aigua, llum i

so gairebé impossible de trobar enlloc més. I amb l'ajuda del poeta navegant va ultrapassar l'horitzó per obrir noves portes.

I amb tot aquest bagatge, ara arriba a Manresa. Lourdes Fisa s'ha deixat impactar per la importància i centralitat de l'edifici del Casino i pel fet que, com a centre cultural, és el contenidor, a més d'una magnífica sala d'exposicions, de la biblioteca central de la ciutat. Per això la seva acció plàstica no l'ha volgut circumscriure únicament a la sala, que seria el més habitual, l'ha fet extensible també a la biblioteca. Des d'aquest centre de lectura, unes pinzellades poètiques conviden també a la reflexió i a la descoberta. És com si Lourdes Fisa, molt motivada per tot el que relaciona les diferents arts, cerqués Camões per llegir, per navegar, per sortir del propi espai, fugint dels límits, com si l'obra es volgués estendre sense fi. Potser per això els materials s'han alleugerit, s'han tornat més volàtils i han jugat a moure's per l'espai com si volguessin perdre gravetat. És un graó més d'aquesta passió de Lourdes Fisa per descobrir, investigar, crear i no circumscriure's a espais predeterminats, a paràmetres i a formats preconcebuts.

Terra, aigua i aire podria ser la síntesi del viatge. Lourdes Fisa trepitja la terra de Luxemburg, navega cap a Lisboa, a la terra del poeta, i aterra de nou a Manresa per emprendre, des d'aquesta ciutat que és la seva d'adopció, novament el vol.

Fina Sitjes

Historiadora de l'art i gestora cultural

Mudam-se os tempos, mudam-se as vontades
Muda-se o Ser, muda-se a confiança;
Todo mundo é composto de mudança,
Tomando sempre novas qualidades

Luís de Camões, Rimas, 1598

Navegar és travessar horitzons

(...) El recorregut com a descoberta crea un ritme poètic en les imatges, de la mateixa manera que Camões assolía un ritme pictòric amb els poemes... Són les màcules, les taques, els rastres de les nostres petjades mentre seguim aquell altre rastre que encara no veiem i no s'ha adonat que esdevindrà màcula.

El taller silenciós o en plena agitació, com el silenci sonor que dóna el mar quan naveguem en solitari, perquè el procés creatiu té a veure amb aquest moviment que amplia els límits amb l'esforç i la passió que empeny el diàleg. Un diàleg múltiple i viu on es posa en relació el món exterior amb l'interior, on totes les exposicions de Lourdes Fisa segueixen el seu viatge interior, en aquest cas per unir les dues escriptures, la pintura i la poesia, com si es tractés d'un relat. Tots dos, Camões i Fisa, expressen amb la idea de navegació el fet creatiu com a travessia, com a viatge que avança en múltiples direccions i descobreix un estat de consciència que els uneix.

L'artista s'arrisca en l'aventura d'aquest encreuament d'idees, d'emocions que vol transformar-les en matèria sòlida, sense collar-la del tot, perquè sap que si la deixa respirar quedarà lliure per continuar el diàleg entre els objectes, la barreja de materials, els canvis de percepció, els rastres, les transparències, el color i el moviment de l'aigua, les línies sinuoses....

Glòria Bosch

Fragment extret del catàleg *Camins de descoberta. Camões des del Mediterrani*

Camins de descoberta

Lourdes Fisa fa camí amb aquesta exposició itinerant, a la recerca de l'espai atemporal on es fonen les arts plàstiques i la poesia. La seva obra, al recórrer llocs ben diversos i entrar en diàleg amb públics tan diferents, evoluciona i s'enriqueix.

Inspirada en la poesia camosiana, Lourdes Fisa travessa un oceà de pensaments, imatges i matèries per explorar noves rutes de creació jugant amb els espais, els colors, les textures i les transparències. Crea xarxes de relacions, noves cartografies emocionals que, com una teranyina, van creixent amb l'encreuament d'idees, amb diàlegs que permeten la descoberta d'allò que compartim amb altres cultures. Lourdes Fisa ha volgut recollir els missatges del públic luxemburguès i portugués i portar-los a Catalunya, a Manresa, retornant a casa després del seu periple per exhibir les riqueses trobades pel camí... Toca ara al públic català respondre a la provocació i descobrir els camins que el portin a reconèixer-se en el mestissatge, que tant ha aportat a la nostra cultura.

Mateu Turró

Director del Centre Català de Luxemburg

Entorn de l'exposició *Camins de descoberta. Camões des del Mediterrani* Breu descripció

Camins de descoberta. Camões des del Mediterrani és un treball d'exploració, de descoberta de l'espai. Des de temps immemorials l'espècie humana havia iniciat l'exploració del món a través del viatge. Els grans exploradors des de l'antiguitat fins els nostres dies han gaudit d'una ment oberta com a millor company de viatge, compartint l'afany de conèixer. *Os Lusíadas* de Luís de Camões ha estat el punt de partida d'aquest projecte. L'oceà Atlàntic, un mar obert, vist des del Mediterrani, la meua mirada ...

Amb el meu treball plàstic proposo un recorregut obert per la sala d'exposicions del Centre Cultural el Casino, i ho amplio a la biblioteca, i a l'exterior de l'edifici, per provocar un joc d'espai on el visitant s'hi trobi immers i participi d'aquesta descoberta. M'interessa la relació pintura-poesia: l'escriptura, els colors, les textures, tot es barreja... El poeta viu a l'època dels grans navegants i aventurers del segle XVI que descobrien nous territoris, i aquest sentiment aplicat a l'art, em porta a reflexionar quin és el nostre repte per seguir navegant en el segle XXI, quan sembla que ja està tot descobert... Potser la descoberta està en el propi camí, en carregar la maleta d'experiències i coneixements, és el millor tresor trobat.

Abans d'entrar a la sala principal, el visitant troba la projecció de tres vídeos simultanis en una gran paret, imatges de terra, d'aigua i d'aire, poesia visual, el recorregut d'unes esquitxades sobre la obra, el rastre d'una pinzellada...

Caminar..., navegar..., volar... gaudir del joc visual de la pintura, els dibuixos, les projeccions audiovisuals, la fibra de vidre, les xarxes, les robes semitransparents, les maletes amb vídeo en el seu interior, els escrits del poeta escampats per les parets i els vidres... Obres que fan referència a l'element "terra" iniciaran el camí de la sala d'exposicions i simbolitzen Luxemburg; obres que fan referència a l'element "aigua" segueixen el recorregut per presentar Lisboa; i obres de l'element "aire" mostren una síntesi a Manresa, després de completar el viatge ... Barreja de materials que busquen una unitat. Vivim en una època complexa, de xarxes, de connexió, de canvis molt ràpids, de fragilitat...

Una sala annexa es destina també a la projecció d'un vídeo, que com un conte, narra el viatge. Un vaixell de paper anirà navegant per la meua obra i s'anirà enriquint pel camí del que va trobant... fins que partirà volant...

Utilitzo també la idea de mòbil, com a obra sospesa del sostre, per crear ritme i moviment i també tridimensionalitat. Uns ventiladors provoquen que la obra es mogui, com si hi hagués vent... Barreja de tècniques, barreja de suports i conceptes, exploració plàstica. Quadres que es volen ampliar a l'entorn, lletres que llegeixen l'edifici, música que ens acompanya..., com el so de l'aigua quan naveguem... per seguir la ruta...

Lourdes Fisa

LOURDES FISA

Síntesi biogràfica

Lourdes Fisa, artista visual, neix a Corbera de Llobregat el 1964. Des de 1992 viu i treballa a Manresa. Llicenciada en Belles Arts per la Universitat de Barcelona, amplià estudis a Anglaterra, Alemanya i els Estats Units. Té una trajectòria que li ha permès desenvolupar un procés d'investigació en constant evolució i experimentació. La seva proposta, es situa en el límit de diferents disciplines artístiques, com la pintura, el gravat, la fibra de vidre i, darrerament, el vídeo i la instal·lació, conferint-li un univers plàstic de compromís experimental. El seu treball és poètic i apassionat, ple de subtils i suggeriments que transmeten una sensibilitat al voltant de la condició humana.

Inicià el seu recorregut expositiu l'any 1988 a Barcelona i, des d'aleshores, ha exposat regularment a diverses ciutats a nivell nacional i internacional, com Madrid, Saragossa, València, Bilbao, Chicago, Torí, Luxemburg, Montreal... D'entre totes les seves mostres individuals podríem destacar "Laberints" a la Sazama Gallery, Chicago 1993; al Centre Cultural de Caja Madrid, Barcelona, 1995; a la Sala Blanquerna de la Generalitat de Catalunya, Madrid, 1995; "Travessia", a la Sala Plana de l'Om de la Fundació Caixa Manresa, 1998; "Fragilitats", a la Galeria Lluçà Homs, Barcelona, 2001; "A10", a l'Església de la Pietat, Vic, 2004; "Blaus blues" a la Galeria Alba Cabrera, València 2005; "Les 4 estacions" a la Galeria Canals, Sant Cugat i "El rastro invisible", a la BBK Fundazioa, Bilbao, 2006.

L'obra de Lourdes Fisa es troba a diferents col·leccions públiques com la Fundació Vila-Casas, Barcelona; la Col·lecció Testimoni, La Caixa; la Biblioteca Nacional de Madrid; la Joan Flash Artist's Book Collection, Chicago; la Herzog August Bibliothek, Wolfenbüttel, Alemanya i la col·lecció BBK Fundazioa, Bilbao. És guanyadora de diversos premis, entre ells, Premi d'Obra Gràfica d'Enciclopèdia Catalana l'any 2003.

La seva pintura s'allunya de la figuració, evocant conceptes universals com el pas del temps, l'experiència viscuda, el moviment, el recorregut, la fragmentació... La instal·lació "Camins de descoberta. Camões des del Mediterrani", és el seu últim treball, que ara presenta al Centre Cultural el Casino de Manresa. Aquesta exposició és el resultat d'un viatge expositiu per diferents ciutats. Es va iniciar a Luxemburg, ciutat en la que l'obra de Lourdes Fisa es va mostrar a l'Institut Camões, dins dels actes de Luxemburg Capital de la Cultura Europea 2007. Durant l'any 2008 es va presentar al Reservatòri Patriarcal del Museu de l'Aigua de Lisboa, un espai on es guardava l'aigua de la ciutat, i allà Lourdes Fisa va provocar un joc visual de recorregut laberíntic. Aquest projecte es presenta ara al Centre Cultural del Casino de Manresa com un punt d'arribada d'aquest viatge, que ha estat possible gràcies a l'organització conjunta de l'Ajuntament de Manresa, el Centre Català de Luxemburg i el Museu de l'Aigua de Lisboa. Hi han col·laborat les institucions culturals de Portugal (Instituto Camões) i de Catalunya (Institut Ramon Llull).

Més informació: www.lourdesfisa.com

Crèdits de l'exposició

Organitza
Ajuntament de Manresa

Amb el suport de
Centre Català de Luxemburg
Diputació de Barcelona
Generalitat de Catalunya
Institut Ramon Llull
Museu da Água, Lisboa

Col·labora
Elèctrica Garriga

Comissariat
Fina Sitjes

Coordinació tècnica
Maria Camp, Centre Cultural el Casino

Muntatge audiovisual
Carles Muñoz

Disseny gràfic
Quadrat, Pep Soler

Disseny del catàleg
Lourdes Fisa
Francesc Rubí

Fotografia
Francesc Rubí

Retolació
Rètols Porquet Prat

Marcs
El Taller

Transport
Enric Olivella

Assegurança
Corredoria Santasusana

Agraïments
Mateu Turró, director del Centre Català de Luxemburg,
per la seva implicació constant en el projecte
Glòria Bosch